

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. Грета Великова Колева-Петкова, д.оз.
Факултет по Обществено здраве и здравни грижи, катедра Здравни грижи
Русенски университет „Ангел Кънчев“

Член на научното жури съгласно Заповед Р-109-508/29.11.2023 г.
на Ректора на Медицински университет – Варна

Относно: Дисертационен труд на тема „Повишаване на информираността относно радиационния риск при медицинска диагностика и терапия“ на Станислава Милчева Мавродинова по област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност „Управление на здравните грижи“ с научен ръководители Доц. Анна Георгиева, д.оз. и Доц. Веселина Славова, д.ф.

Данни за процедурата

Със Заповед на Ректора на МУ-Варна № 109-499 от 04.11.2020 г. Станислава Милчева Мавродинова е зачислена като докторант в редовна форма на обучение за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Управление на здравните грижи“. Представен е Протокол за успешно положен докторантски изпит на основание заповед № Р-109-446 от 14.10.2021. и успешно положен изпит на основание решение на Катедрен съвет на катедра Здравни грижи относно готовността за публична защита и предложение за Научно жури, Станислава Мавродинова е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на МУ – Варна № 109-508/29.11.2023 г.

Биографични данни и кариерно развитие

Станислава Милчева Мавродинова завършва Медицински колеж гр. Пловдив през 1999 г., с ОКС „бакалавър“, специалност Рентгенов лаборант. Придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Социални дейности“ (2003 г.) към ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, ОКС „магистър“ по специалност „Обществено здравеопазване“ (2008 г.) в МУ – Варна и ОКС „магистър“ по специалност „Управление на здравните грижи“ (2014 г.) в същия университет и специализация по „Обществено здравеопазване“ през 2020/2021 отново в МУ – Варна.

Професионалната и дейност като рентгенов лаборант започва през 1999 г. в ВМА – Варна в отделение по Образна диагностика, до 2000 г. Трудовата и дейност продължава както следва ДКЦ1 „Св. Клементина“ гр. Варна (2000-2004), МБАЛ „Света Анна – Варна“ (2004-2010), МДЛ Русев - ЕООД (2005-2007). От месец март 2009 г. до октомври 2020 – преподавател в Медицински колеж, УС „Рентгенов лаборант“ гр. Варна. От ноември 2020 г и до момента заема длъжността „асистент“.

Станислава Мавродинова членува в редица научни и професионални организации: Българска Асоциация на професионалистите по здравни грижи; Българска асоциация по обществено здраве; Българска Асоциация на лаборантите в образната диагностика и терапия; Българска Асоциация по Рентгенология; Европейска федерация на дружествата

на радиографите и Международно дружество на радиографите и радиологичните технологии.

Дисертационният труд, разработен от Станислава Мавродинова е в обем от 147 страници, структуриран според стандартните изисквания, включващ: Въведение; Литературен обзор - актуалност на проблема – исторически преглед и съвременно състояние; Методика на научното изследване; Резултати и обсъждане. Представени са и авторски Иновативни инструменти и модели за повишаване на информираността на медицинските специалисти и пациентите относно риска от йонизиращо лъчение за медицинска диагностика и терапия, както и Експертна оценка на предложените иновативни инструменти и модели. Обобщени са Изводи, Предложения и Приноси от дисертационния труд. Илюстриран е богато с 41 фигури, 1 таблица и 4 приложения. Библиографската справка съдържа 279 литературни източника, от които 47 на кирилица и 232 на латиница.

Актуалността на темата

Повишаване на качеството на медицинските услуги е свързано с въвеждането на нови методи за лечение и диагностика в медицината, в това число и при образната диагностика и лъчелечението. Прилагат се все повече изследвания, изискващи по-големи индивидуални дози на йонизиращо лъчение. Това обуславя необходимостта от намаляване на риска свързан с облъчване. Информираниостта на пациентите е от важно значение за взимане на компетентно решение за съгласие. Всичко това насочва към изследване на възможностите за повишаване на информираността на пациентите относно риска от йонизиращо лъчение за медицинска диагностика и терапия, което потвърждава актуалността на темата на дисертационния труд.

Литературен обзор

Авторката прави исторически преглед и аналитичен обзор на литературата във връзка с съвременно състояние на проблема за йонизиращото лъчение в медицинската диагностика и терапия в глава първа с обем 54 страници. Разгледани са рентгеновите изследвания и диагностични процедури, ползващи източници на йонизиращи лъчения в съвременното здравеопазване. Представя международни стандарти и добри практики в помощ на процеса на организацията, документирането и систематизирането на информацията, свързана с радиационния риск при медицинска диагностика и терапия, както и международният опит в процеса на информиране и получаване на информирано съгласие на пациента. Разглежда организацията, документирането и систематизирането на информация при медицинска диагностика и терапия в Р България, свързана с радиационния риск, както и процесът на информиране и получаване на информирано съгласие на пациента в нашата страна и възможностите за участие на рентгеновият лаборант в него. Цялостното впечатление, което литературният обзор оставя, е за едно много задълбочено навлизане в проблематиката на дисертационния труд.

Методика

Във втора глава от дисертационния труд стегнато е представена методиката на научното изследване в размер на 10 страници, включваща цел, задачи, изследователски хипотези, обект и предмет, обхват на проучването, етапи и организация на провеждане, използвани методи и инструментариум на проучването.

Целта на дисертационното изследване е ясно формулирана. За изпълнението и са представени 8 задачи, които отразяват прецизно научно-изследователската работа на докторантката. Определен е обема на проучването, като са обхванати 370 лица, разпределени в четири групи респонденти. Първата група е съставена от 152-ма пациенти, на които са проведени рентгенови изследвания и процедури в извън болничната медицинска помощ. Втората група включва 100 специалисти от болничната и извън болничната помощ (ОПЛ и лекари специалисти от друга специалност). Третата група обхваща 103 практикуващи рентгенови лаборанти от болничната и извън болничната помощ. Четвъртата група е съставена от 15 лица - специалисти по образна диагностика.

Подробно са представени критериите за включване и изключване на лицата от всяка група, като е приложен и принципа на доброволност и случаен подбор. Проучванията са получили одобрение на Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) на Медицински университет – Варна (Протокол № 115/ 31.03.22г.). Изследването е с обща продължителност 3 години.

Дизайнът на дисертационният труд включва два основни компонента – теоретично и емпирично проучване. Приложено е количествено проучване сред медицински специалисти и пациенти, като е разработен авторски инструментариум под формата на анкетни карти. Представени са ключовите направления на проучването. Етапите на научно-изследователската работа са изложени в табличен вид и отразяват конкретните дейности и времевата рамка на изпълнението им. Използван е социологически метод чрез прилагане на пряка анонимна индивидуална анкета и полуструктурирано интервю – авторска разработка и статистически методи, които позволяват да се осъществят стойностни измервания и заключения. Данните в проучването са обработени със статистически пакет IBM Statistics - SPSS for Windows, ver. 20.0.

Резултати и обсъждане от собствени проучвания

В трета глава са представени резултати от собствените проучвания в обем от 51 стр. Представена е социално-демографска характеристика на изследваните групи респонденти – пациенти, рентгенови лаборанти и специалисти назначаващи образни изследвания. Предвид значението на честотата на извършваните рентгенови изследвания и въздействието на кумулативната доза върху здравето на даден пациент са проучени брой процедури в рамките на една календарна година по данни от самите пациенти. Проучена е информираността на пациентите относно провеждането на диагностични тестове с употребата на йонизиращи лъчи, чрез мнението на пациентите, рентгеновите лаборанти и специалисти. Установени са статистически различия във вижданията на специалистите по пол и месторабота – болнична и извънболнична помощ. Нивото на осведоменост е статистически обвързано с образователния ценз на пациентите. Резултатите показват изключително нисък дял на пациентите, запознати с употребата на йонизиращо лъчение и риска от радиация при стандартни образни изследвания. Болшинството от изследваните в отделните групи подкрепят ползата от информираност за йонизиращите лъчения, поета по време на рентгенологична процедура. Установена и доказана е статистически значима разлика между мненията на трите групи респонденти по отношение обсъждането на рисковете. Резултатите показват очаквания на пациентите към рентгеновия лаборант за получаване на информация. Самите рентгенови лаборанти,

както и специалистите в болшинството си считат, че получаването на информирано съгласие трябва да се осъществява от рентгенов лаборант. Изведен е тревожен факт за висок дял пациенти, считащи интернет за надежден и предпочитан източник на специфична медицинска информация. Прави впечатление негативния резултат по отношение на провеждането на допълнително обучение във връзка с прилагането на йонизиращо лъчение от специалистите, за разлика от рентгеновите лаборанти.

В Четвъртата глава от дисертационния труд са представени иновативни инструменти и модели за повишаване на информираността на медицинските специалисти и пациентите относно риска от йонизиращо лъчение за медицинска диагностика и терапия. Авторката предлага **Модел на формуляр за получаване на информирано съгласие от пациента за провеждане на рентгеново изследване – мамография**. Унифицираният формуляр е съобразен в изготвянето си с действащата нормативна уредба на страната и модели на технически фишове, разработени от други автори, които коректно е цитирала.

Собствено разработеният Модел на формуляр е оригинален документ, със структура и съдържание, отразяващи всички необходими реквизити на писмената форма за получаване на информирано съгласие на пациента. Формулярът обединява лична информация за пациента и негови близки за контакт, информацията, която се предоставя на всеки пациент, на когото му предстои провеждане на мамография и Декларация за информирано съгласие.

Предложен е и **Модел на радиационен паспорт на пациента**, предназначен за събиране и съхраняване на данни за индивидуално облъчване на лицето.

Авторката е потърсила експертна оценка на предложените иновативни инструменти и модели по отношение на приложимостта и информативността на моделите. По-голямата част от експертите подкрепят идеята за внедряване предложения унифициран модел за получаване информирано съгласие от пациента, като предлагат някои допълнения. Единодушно одобрение получава и разработения Модел на радиационен паспорт на пациента.

Извършената експертна оценка, потвърждава необходимостта и приложимостта в практиката и на двата модела и убеденост че ще се осигури възможност за повишаване качеството на здравната грижа.

Докторантката е отправила **предложения и препоръки** към Министерство на здравеопазването, към Медицинските университети и БАПЗГ, които считам за адекватни.

На базата на дисертационното изследване са изведени **приноси с теоретико-познавателен характер и практико-приложен характер**, отразяващи научните достижения на авторката, които аз приемам.

Авторефератът достоверно и напълно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд. Развит е в рамките на 71 страници и е достатъчен за придобиване на представа за качеството и съдържанието на дисертационния труд. Представен е списък от 2 научни публикации и участия, свързани с темата на Дисертационния труд.

Общи впечатления

Дисертационният труд и авторефератът са написани на ясен и сбит без повторения и излишни многословия научно коректен език. Докторантката е навлязла в дълбочина на изследваната проблематика, което показва, че притежава добра научна практика, и е способна коректно да интерпретира и анализира собствени резултати и да ги съпоставя с тези на други автори. Отделно много приятно впечатление прави грамотността на изложението и отличното структуриране на дисертационния труд.

Не познавам лично докторантката Станислава Мавродинова. Създавам впечатления от предоставените ми материали и дисертационен труд и считам, че се отличава с целенасоченост, последователност, прецизност в работата си и професионализъм. Оценявам, че само един много добър професионалист, отдаден на каузата за подобряване на качеството и безопасността на пациента при извършване на медицинска диагностика и терапия може да постигне такова високо качество на научен труд.

Заклучение

Дисертационния труд е представен в завършен и добре оформен вид. Дисертационното изследване се отличава със своята оригиналност и значим принос към дейността на рентгеновия лаборант и информираността на пациента, както и за гарантирането на радиационна безопасност в медицинската практика. Въз основа на цялостната оценка на предоставената ми документация считам, че докторантката покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академични състав в Република България и критериите и изискванията на НАЦИД. Всичко това ми дава основание убедено да дам **положителния** си вот за присъждане на Станислава Милчева Мавродинова на образователната и научна степен „Доктор” по научна специалност „Управление на здравните грижи”

11.01.2024 г.

гр. Русе

Изготвил становището:

доц. Грета Колева, д оз

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В” от Регламент (ЕС)
2016/679